

CULTUUR

DOCHTERS VINDEN DUIZENDEN KUNSTWERKEN TUSSEN MUREN OVERLEDEN MOEDER: 'NOOIT GEWETEN'

26.06.2021 | 13:00 UUR | MARISSA KLAVER

De dochters van de Amsterdamse kunstenares Renée Stotijn halen na het overlijden van hun moeder nietsvermoedend haar huis leeg. Maar tussen de muren en plafonds blijken duizenden kunstwerken van hun moeder te schuilen.

Voor zussen Zaphira (33) en Esmee Bor (44) blijft het gek dat ze jaren tussen al die kunstwerken “gescharreld” hebben, vertellen ze aan *LINDA.nl*.

RENÉE STOTIJN

Stotijn overlijdt in juni 2020 op tachtigjarige leeftijd aan borstkanker. Het 19e eeuwse pand waar ze woonde bleek achteraf heel ruim, vertellen haar dochters. Dat was niet altijd even zichtbaar, want door de verzameldrift van hun moeder lag alles vol met dozen, kranten en kledingstukken, vertelt Esmee. “Ik keek er eigenlijk al heel lang tegenop om dat huis ooit te moeten opruimen.”

Honderden zakken kleding verdwenen richting de kringloop, de rest naar de zolder van Zaphira. “Ze kleedde zichzelf op een gracieuze, on-Nederlandse manier”, legt ze uit. “Van stukken uit de jaren vijftig tot de jaren

Het krapste kamertje was de keuken, vertelt Zaphira. “We hadden er nooit bij stilgestaan waarom het daar zo zwart en klein was.” Maar bij het leeghalen van de keukenkastjes ontdekken ze de opbergruimtes die hun moeder zelf had gefabriceerd. Tegen de muren én het plafond blijken dubbele ruimtes te zitten, tot de nok gevuld met haar eigen tekeningen, schetsen en schilderijen. “We tilden er het ene na het andere werk uit; zelfs grote olieverfdoeken.”

KUNSTWERKEN

De werken hebben de kookdampen – “zonder fatsoenlijke afzuiging” – overleefd. “Ze lagen op elkaar, zonder bescherming. Een wonder”, vertelt Zaphira. Het blijkt heel ander werk dan ze van hun moeder kennen. “Vooraf die olieverfportretten, waar je echt de ziel van de persoon in terug ziet. Die werken kwamen zo ontzettend binnen, want dat was echt nieuw voor ons.”

Dame in roze, Renée Stotijn. De tekst gaat onder de kunstwerken verder.

Panden bij de Zuiderkerk, Renée Stotijn.

De zussen omschrijven hun moeder als een “excentrieke”, soms onbereikbare vrouw die altijd ontzettend trots op hen was. “Ze deed geen concessies en was honderd procent zichzelf”, vertelt Esmee. Stotijn en hun vader – violist Dick Bor – hadden (officieel) de eerste LAT-relatie van Nederland. “Als kind vond ik dat verschrikkelijk, en wilde ik een normaal gezin. Nu denk ik juist: jeetje, wat fantastisch.” Wel trok ze zich vaak terug in haar eigen wereld, zegt Zaphira. “Onze moeder was ingewikkeld. Je kon vaak niet helemaal bij haar komen.”

DOCHTERS

Stotijn maakte de verstopte werken voordat ze op 32-jarige leeftijd borstkanker kreeg. “Anders dan ze had gehoopt, kwam ze met een halve borst uit de operatie,” zegt Esmee. “Traumatisch voor iemand die esthetiek zo belangrijk vond.” Door de bijkomende schade werd werken met haar rechterarm bijna onmogelijk. Olieverfdoeken zaten er niet meer in. “Soms denk ik dat ze daarom uit pure paniek de werken heeft opgeborgen. Ze wilde ze goed bewaren, en niet geconfronteerd worden met wat ze niet meer kon.”

Want bewaren wat mooi is, vond hun moeder belangrijk. Zo streed ze voor het behoud van historische panden, maar óók voor haar eigen spullen. “We mochten nooit ergens aanzitten, want alles moest zo blijven als het was”, zegt Esmee. Wanneer de zussen vroeger nieuwe kleren kregen, gingen ze direct de kast in. “Want ze waren te mooi om aan te doen. Dat paste heel erg bij haar karakter. Mooie dingen moesten voor altijd blijven bestaan.”

Renée Stotijn in 1962, door Jeroen Koning.

De zussen zullen nooit zeker weten waarom hun moeder haar kunst verstopte. Maar toen het tevoorschijn kwam, wisten ze meteen dat het werk de wereld in moest. Zelf had Stotijn al jaren geen kunst meer aan de buitenwereld laten zien. Zaphira deelt hun moeders werk via een speciaal Instagram-account, en tussen de enthousiaste volgers blijkt een Milanese conservator te zitten. Stotijns kunst wordt vervolgens tentoongesteld in Italië, en later klopt ook de Amsterdamse Beurs van Berlage aan. De tentoonstelling *Renée Stotijn – Verborgene kunst onthuld* is daar vanaf zaterdag 26 juni te zien.

BEURS VAN BERLAGE

De zussen mochten die tentoonstelling zelf samenstellen. “Jaren zagen we hoe alles stilstond, omdat ze niet praktisch was ingesteld en in een droomwereld zat”, zegt Esmee. “Nu we de vrije hand hebben, komt er eindelijk erkenning voor dat enorme talent dat ze bezat.” Ze gaan onder andere met de toeschouwer op zoek

Zo blijft Stotijn ook voor haar dochters deels een mysterie. Al was hun band heel hecht, zegt Zaphira. “We konden heel veel wél bespreken, en konden kunst en muziek samen intens beleven.” Als ze met haar moeders werk in de weer is, lijkt het net alsof ze over haar schouder meekijkt. “De ene keer hoor ik haar mopperen, van: ‘Nee, niet aankomen, laat mij dat maar doen’. De andere keer hoor ik juist een heel enthousiaste stem, want ze was altijd zo trots op ons.”

De tentoonstelling is tot 19 september 2021 te zien in de Beurs van Berlage.

FOTO **BOVEN: CARLA VAN THIJN**

Het beste van LINDA.nl direct in je mail? [Meld je aan](#) voor onze nieuwsbrief.